

Súd: Krajský súd Košice
Spisová značka: 11CoCsp/14/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7819202126
Dátum vydania rozhodnutia: 14. 04. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Martin Kolesár
ECLI: ECLI:SK:KSKE:2020:7819202126.1

Uznesenie

Krajský súd v Košiciach v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Martina Kolesára a sudkýň JUDr. Jarmily Čabaiovej a JUDr. Jarmily Maximovej v spore žalobcu: BNP PARIBAS PERSONAL FINANCE SA, so sídlom Boulevard Haussmann 1, 75009 Paríž, Francúzsko, zapísaný v parížskom registri obchodu a spoločností pod č. 542097902, konajúca na území Slovenskej republiky prostredníctvom BNP PARIBAS PERSONAL FINANCE SA, pobočka zahraničnej banky, so sídlom Karadžičova 2, Bratislava, IČO: 47 258 713, zastúpený: Advokátska kancelária JUDr. Marek Czompoly, s. r. o., so sídlom Ventúrska 16, Bratislava, proti žalovanému: O. P., nar. XX.XX.XXXX, bytom J. XX, o zaplatenie 1.115,79 Eur s príslušenstvom, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Rožňava z 21. októbra 2019 č. k. 10Csp/48/2019-65

rozhodol:

Zrušuje rozsudok a vec vracia súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Rožňava (ďalej tiež len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) napadnutým rozsudkom zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáha uloženia povinnosti žalovanému zaplatiť mu sumu 1.115,79 Eur s úrokmi vo výške 27,48 % ročne zo sumy 914,76 Eur od 17.8.2016 do zaplatenia a s úrokmi z omeškania vo výške 5% ročne zo sumy 1.075,79 Eur od 17.8.2016 do zaplatenia. Uplatnená pohľadávka v istine, podľa jej skutkového vymedzenia v žalobe, vznikla zo Zmluvy o revolvingovom splátkovom úvere a vydaní kreditnej karty z 8.12.2014, uzavretej medzi právnym predchodcom žalobcu - spoločnosťou CETELEM SLOVENSKO a.s. (ďalej tiež len „CETELEM“) ako veriteľom a žalovaným v hmotnoprávnom postavení dlžníka (ďalej tiež len „úverová zmluva“), na základe ktorej CETELEM poskytol žalovanému peňažné prostriedky v celkovej sume 900,27 Eur, oproti záväzku vrátiť ich spolu s dohodnutými úrokmi a poplatkami v pravidelných mesačných splátkach. Žalovaný, podľa tvrdenia žalobcu zaplatil na úverový záväzok len sumu 45,04 Eur, pričom počnúc mesiacom december 2015 prestal dohodnuté úverové splátky platiť. Z tohto dôvodu CETELEM uplatnil právo na okamžité zosplatnenie i zostávajúcej časti úveru. Žalovaný na takto zosplatnený úverový dlh neplnil ani len čiastočne. Žalobca sa stal právnym nástupcom CETELEM na základe právnej skutočnosti zániku tejto spoločnosti zlúčením s ním, v zmysle ust. § 69 ods. 3 veta prvá Obchodného zákonníka.

2. Prvoinštančný súd v napadnutom rozsudku vyšiel bezo zvyšku z takto žalobcom tvrdeného skutkového stavu. Navyac tiež zistil, že žalovaný sa dostal do omeškania so zaplatením úverovej splátky, zročnej podľa zmluvných podmienok dňa 10.12.2015 a že z dôvodu neplatenia úverových splátok CETELEM listom zo dňa 25.8.2016 uplatnil právo na okamžité zosplatnenie celého úveru ku dňu 16.8.2016.

3. Na takto ustálený skutkový stav súd prvej inštancie aplikoval ustanovenia § 53 ods. 9, § 54a, § 100 ods. 1, § 101, § 103 a § 565 zák. č. 40/1964 Z. z., Občiansky zákonník, v znení neskorších zmien a doplnkov a právne posúdil vzťah strán ako záväzkový z úverovej zmluvy, požívajúci ochranu spotrebiteľskej zmluvy podľa ust. § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka. Na námietku žalovaného,

prvoinštančný súd hodnotil uplatnený nárok najprv z hľadiska jeho premlčania, so záverom o dôvodnosti tejto námietky. Podľa odôvodnenia napadnutého rozsudku dospel súd prvej inštancie k tomuto záveru na podklade všeobecného interpretačného východiska, že z ust. § 103 Občianskeho zákonníka priamo vyplýva, že v prípade zosplatneného dlhu, ktorý sa mal podľa pôvodnej dohody platiť v splátkach, začína plynúť premlčacia doba od zročnosti tej splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal zročným celý dlh. Za takúto splátku, v prípade spotrebiteľských záväzkov a pretrvávajúceho stavu platobnej pasivity dlžníka, prvoinštančný súd považoval v poradí prvú omeškanú splátku. Na takomto usporiadaní podľa súdu prvej inštancie nič nemení ani skutočnosť, že ust. § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka v prípade spotrebiteľských vzťahov ukladá veriteľ vyčkať s uplatnením práva na predčasné zosplatnenie ešte tri mesiace od omeškania so zaplatením splátky. Aj v takom prípade, podľa názoru súdu prvej inštancie, premlčacia doba začína plynúť už odo dňa zročnosti omeškanej splátky a nie až od uplatnenia práva na okamžité zosplatnenie úveru. Premietnutím uvedených východísk na tento prípad, súd prvej inštancie vyvodil, že žalobca uplatnil právo na okamžité zosplatnenie celého úveru pre nezaplatenie úverovej splátky zročnej dňa 10.12.2015, že nasledujúcim dňom začala plynúť všeobecná 3 ročná premlčacia doba vo vzťahu k zosplatnenému zostatku úveru a uplynula dňa 11.12.2018, nakoľko žaloba bola podaná na súde až dňa 24.7.2019. Keďže došlo k premlčaniu uplatneného práva, nebolo ho možné podľa výsledného záveru prvoinštančného súdu priznať žalobcovi jednak s prihliadnutím na námietku žalovaného v zmysle § 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka a jednak tiež z dôvodu jeho nevymáhateľnosti, vyplývajúcej z ust. § 54a Občianskeho zákonníka.

4. Napadnutým rozsudkom rozhodol súd prvej inštancie tiež o trovách konania tak, že žiadnej zo strán nárok na ich náhradu nepriznal. Toto svoje rozhodnutie odôvodnil s použitím ust. § 255 ods. 1 C.s.p. plným procesným úspechom žalovaného v spore a zároveň skutočnosťou, žalovaný si nárok na náhradu trov konania neuplatnil a v konaní mu žiadne preukázateľné trovy ani nevznikli.

5. Proti tomuto rozsudku podal v zákonnej lehote odvolanie žalobca s návrhom, aby ho odvolací súd zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. V odvolaní žalobca vytkol napadnutému rozsudku nesprávnosť právneho posúdenia otázky premlčania uplatneného nároku. Podľa odvolateľa súd prvej inštancie pochybil, pokiaľ pri posudzovaní premlčania vyšiel z toho, že k začatiu plynutia premlčacej doby došlo od zročnosti splátky za mesiac december 2015 (10.12.2015). Vo svojej argumentácii, spochybňujúcej správnosť tohto kľúčového záveru, odvolateľ akcentoval, že v deň prvoinštančným súdom uvažovaného začatia plynutia premlčacej doby (11.12.2015) ešte neboli splnené zákonné podmienky pre uplatnenie práva na mimoriadne zosplatnenie úveru a nenastala ani jeho splatnosť. Zročnosť tej časti úverového záväzku, vo vzťahu ku ktorej žalobca uplatnil právo na mimoriadne zosplatnenie, nastala podľa odvolateľa až s účinkami tohto jeho úkonu (16.8.2016). Počnúc nasledujúcim dňom (17.8.2016) začala podľa názoru žalobcu plynúť premlčacia doba vo vzťahu k zosplatnenej pohľadávke, nakoľko až vtedy bolo možné toto právo uplatniť na súde. Svojimi odvolacími námietkami, poukazujúcimi na nesprávnosť právneho posúdenia veci, žalobca podľa posúdenia odvolacieho súdu uplatnil odvolací dôvod podľa ust. 365 ods. 1 písm. h) C.s.p.. V odvolaní žalobcom formálne označený odvolací dôvod podľa ust. § 365 ods. 1 písm. f) C.s.p. nebol podopretý konkrétnymi odvolacími námietkami a výhradami, ktoré by poukazovali na nesprávnosť skutkových zistení na podklade vykonaných dôkazov, a tak podľa posúdenia odvolacieho súdu nebol tento ďalší odvolací dôvod žalobcom materiálne, a preto ani procesne účinne uplatnený. Odvolací súd v tejto súvislosti poznamenáva, že v zmysle ust. § 380 ods. 2 C.s.p. na vady, ktoré sa týkajú procesných podmienok, musí prihliadať, aj keď neboli v odvolacích dôvodoch uplatnené. Naproti tomu, vo vzťahu k ostatným odvolacím dôvodom, je odvolací súd podľa ust. § 380 ods. 1 C.s.p. viazaný ich vymedzením v odvolaní, a preto na iné pochybenia súdu prvej inštancie, ktoré by mohli byť v súlade s ust. § 365 C.s.p. dôvodom na podanie odvolania, odvolací súd pri svojom rozhodnutí o odvolaní prihliadať nemôže, aj keby takéto porušenia zistil (por. Števíček, M., FicoVá, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C.H.Beck, 2016, 1269s).

6. Žalovaný sa k odvolaniu žalobcu nevyjadril.

7. Krajský súd v Košiciach ako súd odvolací (§ 34 C.s.p.) prejednal odvolanie žalobcu ako podané včas (§ 362 v spojení s ust. § 367 ods. 2 C.s.p.), oprávnenou osobou (§§ 359 až 361 C.s.p.), proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné (§§ 355 až 358 C.s.p.), bez nariadenia pojednávania v zmysle ust. § 385 ods. 1 a contrario C.s.p., v rozsahu vyplývajúcom z ust. § 379 C.s.p., z hľadiska odvolaním uplatneného odvolacieho dôvodu podľa ust. § 365 ods. 1 písm. h) C.s.p. a s prihliadnutím

na vady, ktoré sa týkajú procesných podmienok konania v zmysle ust. § 380 ods. 2 C.s.p a dospel k záveru, že je (odvolanie) dôvodné.

8. Žalobca svojimi odvolacími námietkami v intenciách uplatneného odvolacieho dôvodu podľa ust. § 365 ods. 1 písm. h) C.s.p. nastolil predmetom odvolacieho prieskumu správnosť právneho posúdenia súdom prvej inštancie otázky premlčania uplatneného nároku. Ako už bolo zmienené, súd prvej inštancie svoj záver o premlčaní vystaval na dvoch myšlienkových pilieroch. Ten prvý spočíval na predpoklade, že ak je dlžník v omeškaní so zaplatením viacerých splátok, je potrebné mať za to, že z pohľadu ust. § 103 Občianskeho zákonníka došlo k zosplatneniu úveru pre nezaplatenie najskôr zročnej splátky a ten druhý na názore, že od zročnosti tejto splátky plynie premlčacia doba vo vzťahu k celej zosplatnenej časti úveru. Odvolací súd právne posúdenie vecí súdom prvej inštancie z oboch týchto hľadísk považuje za nesprávne.

9. Vo všeobecnosti právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej aplikáciou konkrétnej právnej normy na zistený skutkový stav vyvodzuje zo skutkových zistení, aké práva a povinnosti majú subjekty konania podľa hmotného práva. Nesprávnym právnym posúdením je potom potrebné rozumieť omyl v tomto postupe, a teda nesprávnosť pri aplikácii práva na skutkové zistenia. O mylnú aplikáciu právnych predpisov ide, ak súd neaplikoval právnu normu vôbec, alebo ak použil iný právny predpis, než ktorý mal správne použiť, alebo ak aj aplikoval správny predpis, ktorý si nesprávne vyložil alebo napokon ak aplikoval správny predpis, ktorý tiež správne interpretoval avšak právnu normu nesprávne na zistený skutkový stav použil, v skutkových okolnostiach teda z právnej normy vodil nesprávne závery o právach a povinnostiach strán.

10. Podľa ust. § 103 Občianskeho zákonníka, ak bolo dohodnuté plnenie v splátkach, začína plynúť premlčacia doba jednotlivých splátok odo dňa ich zročnosti. Ak sa pre nesplnenie niektorej zo splátok stane zročným celý dlh (§ 565), začne plynúť premlčacia doba odo dňa zročnosti nesplnenej splátky.

11. Podľa ust. § 565 Občianskeho zákonníka, ak ide o plnenie v splátkach, môže veriteľ žiadať o zaplatenie celej pohľadávky pre nesplnenie niektorej splátky, len ak to bolo dohodnuté alebo v rozhodnutí určené. Toto právo však môže veriteľ použiť najneskôr do splatnosti najbližšie nasledujúcej splátky

12. Podľa ust. § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka, ak ide o plnenie zo spotrebiteľskej zmluvy, ktoré sa má vykonať v splátkach, môže dodávateľ uplatniť právo podľa § 565 najskôr po uplynutí troch mesiacov od omeškania so zaplatením splátky a keď súčasne upozornil spotrebiteľa v lehote nie kratšej ako 15 dní na uplatnenie tohto práva.

13. Súd prvej inštancie pri posudzovaní námietky premlčania, vznesenej v konaní žalovaným správne vyšiel z citovaných zákonných ustanovení; na škodu veci ich ale nesprávne interpretoval a v okolnostiach prípadu z nich vyvodil tiež nesprávne právne závery.

14. Podstata interpretačnej nesprávnosti súdu prvej inštancie má podľa názoru odvolacieho súdu pôvod v nevedomení si dosahu novo zavedeného ust. § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka na usporiadanie vyplývajúce z úpravy ust. § 103 v spojení s ust. § 565 Občianskeho zákonníka, ktoré v historických súvislostiach možno považovať za pôvodné (až na systematické zaradenie § 565), dlhodobo zaužívané a v praxi jednotne chápané. Jeho podstata spočíva na dvoch základných premisách. Tou prvou je pravidlo, podľa ktorého môže veriteľ žiadať o zaplatenie celej pohľadávky pre nesplnenie niektorej splátky len do splatnosti najbližšie nasledujúcej splátky (§ 565 veta druhá Občianskeho zákonníka), z čoho vyplýva, že z hľadiska ust. § 103 veta druhá Občianskeho zákonníka sa môže stať dlh zročným vždy len z dôvodu nezaplatenia poslednej z už zročných splátok. To potom znamená, že zosplatnený dlh sa podľa tejto úpravy premlčuje od splatnosti v poradí poslednej (najneskôr zročnej) splátky, nech by už bol rozsah omeškania akýkoľvek, s tým, že skôr splatné splátky sa podľa prvej vety tohto zákonného ustanovenia premlčujú samostatne vždy odo dňa ich splatnosti. Druhým významným prvkom usporiadania vyplývajúceho z kumulatívnej aplikácie § 103 a § 565 Občianskeho zákonníka je, že predpoklad pre zosplatnenie úveru spočíva len v právnej skutočnosti nesplnenia úverovej splátky. V tomto interpretačnom ponímaní, môže veriteľ v prvý deň omeškania dlžníka so zaplatením splátky vyvolať predčasnú splatnosť ostávajúceho dlhu a v tento deň si ho aj uplatniť na súde. Je preto len logické, že práve v tento deň podľa ust. § 103 veta druhá Občianskeho zákonníka začína plynúť premlčacia doba pre uplatnenie zosplatnenej časti záväzku.

15. Otáznym teda je, či a ak áno, aký dosah na toto usporiadanie má ust. § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka, ktoré v prípade spotrebiteľských zmlúv zaviedlo podmienku pre aplikáciu ust. § 565 Občianskeho zákonníka, a teda pre právnu možnosť veriteľa žiadať o zaplatenie celej pohľadávky pre nesplnenie niektorej splátky, v podobe 3 mesiace trvajúceho omeškania s jej zaplatením. Súd prvej inštancie sa mylne domnieva, že to v prípade spotrebiteľských vzťahov nevyhnutne vedie k právnemu stavu, v ktorom sa splatnosť zosplateného úveru časovo posúva ešte pred vznik právnej možnosti vyvolať predčasnú splatnosť ostávajúceho dlhu a začatie plynutia premlčacej doby časovo predchádza právnu možnosť veriteľa vôbec uplatniť nárok na súde. Takéto riešenie nereflektuje špecifikum podmienok zosplatenia spotrebiteľských záväzkov oproti stavu predpokladaného v § 103 Občianskeho zákonníka, necitlivo vnáša do usporiadania pomerov medzi dodávateľom a spotrebiteľom zrejmu nelogickosť a časový paradox a prakticky skraca zákonom určenú dobu na vykonanie práva (premlčacia doba začína plynúť skôr než veriteľ môže nárok uplatniť na súde). Preto podľa presvedčenia odvolacieho súdu nemôže právne posúdenie v takejto konštelácii v žiadnom prípade obstať. Odvolací súd v tejto súvislosti pripomína, že interpretáciu, ktorá je v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti, medzi iným tiež i prílišný právny formalizmus, Ústavný súd SR považuje vo svojej judikatúre za nezlučiteľnú s ústavným právom na spravodlivý proces (por. napr. jeho nález sp. zn. I. ÚS 357/2016 zo 14. septembra 2016).

16. Pri hľadaní racionálne udržateľného a zároveň spravodlivého interpretačného riešenia právnej situácie, ktorá nastúpila po zavedení ust. § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka, je potrebné mať na zreteli, že hoc sa to na prvý pohľad nemusí takto javiť, nesplnenie úverovej splátky, má z hľadiska naplnenia hypotézy ust. § 103 Občianskeho zákonníka v spotrebiteľských vzťahoch samo o sebe predsa len iný právny význam. Pokiaľ totiž uvedené zákonné ustanovenie vo všeobecnosti počíta so zosplatením úveru z dôvodu nesplnenia splátky (v prvý deň omeškania so zaplatením splátky môže veriteľ zosplatiť úver a uplatniť si celú úverovú pohľadávku na súde), v prípade spotrebiteľských vzťahov sa k právnej skutočnosti nesplnenia úverovej splátky musí pripojiť aj právna udalosť uplynutia troch mesiacov od omeškania s jej zaplatením. S takouto ďalšou udalosťou však ust. § 103 Občianskeho zákonníka (rovnako ako ani § 565 Občianskeho zákonníka) explicitne nepočíta a z už uvedených argumentov podľa názoru odvolacieho súdu vyplýva, že ňou upravené usporiadanie nemožno na spotrebiteľské vzťahy bez logickej korektúry vzťahovať. Preto sa odvolací súd domnieva, že priama aplikácia tohto zákonného ustanovenia je na spotrebiteľské záväzky nepatričná a že je vhodnejšie s použitím ust. § 853 ods. 1 Občianskeho zákonníka spravovať sa ním len analogicky. Takýmto myšlienkovým postupom možno podľa názoru odvolacieho súdu vyvodiť, že premlčacia doba vo vzťahu k zosplatennej časti spotrebiteľského dlhu začína plynúť vždy 3 mesiace po splatnosti každej z postupne omeškaných splátok. Zároveň tento spôsob právneho posúdenia umožňuje vyriešiť interpretačnú dilemu tiež ohľadne použiteľnosti ust. § 565 veta druhá Občianskeho zákonníka, vylúčenie ktorého práve v spotrebiteľských vzťahoch paradoxne nedáva žiaden zmysel, nakoľko je pre spotrebiteľa celkom zrejme priaznivé, a to v tom smere, že právo zosplatiť úver môže veriteľ použiť vždy len najneskôr do dňa splnenia zákonných podmienok pre zosplatenie úveru vo vzťahu k ďalšej úverovej splátke, k čomu dochádza nie len splatnosťou ďalšej splátky, ale zároveň uplynutím troch mesiacov od jej splatnosti. Inak povedané, rovnaké účinky, aké ust. § 103 Občianskeho zákonníka pripisuje nezaplateniu splátky a ust. § 565 uvedeného zákona zročnosti splátky nasledujúcej, je potrebné v spotrebiteľských vzťahoch, a teda v súvzťažnosti s ust. § 53 ods. 9 tohto zákona vidieť v spojení zročnosti splátky (nezaplatení splátky) a uplynutí určeného času pre možnosť zosplatenia spotrebiteľského záväzku.

17. Po premietnutí týchto všeobecných východísk na posudzovanú vec odvolací súd uzavrel, že pokiaľ vychádzame z predpokladu, že k zosplateniu úveru došlo dňom 16.8.2016, všeobecná trojročná premlčacia doba pre uplatnenie zosplatennej časti úveru v danom prípade začala plynúť 3 mesiace po dni nasledujúcom po splatnosti splátky za mesiac máj 2016 (11.5.2016) a že nakoľko k uplatneniu nároku na súde dňa 24.7.2019 došlo ešte pred jej uplynutím (11.8.2019), k jeho premlčaniu nedošlo. Odvolací súd pre úplnosť poznamenáva, pokiaľ ide o prípadné (pokiaľ také vyjdú v ďalšom konaní najavo) skôr splatné splátky (zročné do 10.5.2016), v ich prípade plynula premlčacia doba samostatne vždy od ich splatnosti podľa ust. § 103 veta prvá Občianskeho zákonníka.

18. Súd prvej inštancie vedený nesprávnymi právnymi úvahami ohľadne spôsobu posúdenia začatia plynutia premlčacej doby vo vzťahu k mimoriadne zosplatennej časti spotrebiteľského záväzku, neustálil skutkový stav potrebný pre záver o dôvodnosti základu a výšky uplatneného nároku. Nakoľko tento

nedostatok, vzhľadom na povahu a rozsah jeho procesných dôsledkov, nebolo možné efektívne napraviť v odvolacom konaní, došlo tým k naplneniu dôvodu, pre ktorý odvolaciemu súdu z pohľadu ust. § 389 ods. 1 písm. c) C.s.p. neostávalo iné ako rozhodnutie súdu prvej inštancie vo veci samej a tiež v závislom výroku o trovách konania (§ 396 ods. 3 C.s.p.) zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

19. V ďalšom konaní bude úlohou súdu prvej inštancie zabezpečiť si dostatočný skutkový podklad pre posúdenie dôvodnosti základu a výšky uplatneného nároku. K tomu vyvodí zodpovedajúce skutkové zistenia z už vykonaných dôkazov, eventuálne umožní stranám uplatniť i ďalšie prostriedky procesného útoku a procesnej obrany a po prípadnom doplnení dokazovania, či už dôkazmi ktoré strany navrhli alebo ešte navrhnu v nastávajúcom priebehu konania, alebo ktoré sú pre rozhodnutie vo veci nevyhnutné a ich vykonanie je možné aj bez iniciatívy spotrebiteľa s použitím ust. § 295 C.s.p., súd prvej inštancie vo veci opätovne rozhodne. V novom rozhodnutí prvoinštančný súd vezme do úvahy len tie skutočnosti, ktoré vyšli (vyjdú) v konaní najavo (Čl. 11 ods. 4 C.s.p.) procesne správnym postupom, pričom vo svojich úvahách pri právnom posudzovaní veci vyjde z názoru odvolacieho súdu (§391 ods. 2 C.s.p.), tak ako ho vyjadril v tomto uznesení. Nové rozhodnutie súd prvej inštancie náležite odôvodní tak, aby sa dôsledne a presvedčivo vysporiadal so všetkými skutkovo a právne relevantnými otázkami riešenými v konaní a argumentmi sporových strán a zároveň aby odôvodnenie nie len formálne spĺňalo náležitosti požadované ust. § 220 ods. 2 C.s.p., ale aby i materiálne zodpovedalo kritériám spravodlivého odôvodnenia. Vyhne sa pritom formalistickému a paušálnemu prístupu pri hodnotení rozhodujúcich skutočností, a tiež i pri ich vyjadrení v odôvodnení. Sústreď sa na konkrétny obsah zmluvných dojednaní, a tiež aj ich reálny dopad na vyváženosť posudzovaného právneho vzťahu strán, v záujme dosiahnutia podstaty procesným poriadkom sledovaného cieľa civilného sporového konania, ktorým je ochrana zákonnosti, spotrebiteľské právo nevynímajúc, nie ale ochrana spotrebiteľa pred dôsledkami porušenia jeho právnych povinností. Napokon pri právnom posúdení veci v ďalšom konaní súd prvej inštancie neopomenie tiež, že z judikatúry Ústavného súdu SR vyplýva vo vzťahu k posudzovaniu právnych úkonov požiadavka priority výkladu, ktorý vedie k platnosti zmluvy.

20. V záujme vyhnúť sa prípadným (v praxi okresných súdov pomerne frekventovaným) pochybeniam pri riešení otázok úročenia splatného úveru a spotrebiteľskej prijateľnosti zmluvných podmienok, považuje odvolací súd za potrebné zaujať k nim právny názor, pre prípad, ak by v ďalšom konaní vznikla potreba ich riešenia.

21. Pokiaľ ide o úročenie splatného úveru (riadnej alebo mimoriadnej v dôsledku uplatnenia práva zosplatiť úver veriteľom) odvolací súd na prvom mieste konštatuje, že právna úprava odplaty za dočasné prenechanie peňažných prostriedkov úverovou zmluvou, z ktorej je potrebné, vzhľadom na absenciu inej občianskoprávnej úpravy (§ 52 ods. 2 posledná veta Občianskeho zákonníka) vyjsť i pri posudzovaní spôsobu úročenia spotrebiteľských úverov (včítane úverov nepodliehajúcich úprave zák. č. 129/2010 Z. z.), je obsiahnutá v ust. §§ 502 a 503 Obchodného zákonníka.

22. Podľa ust. § 502 ods. 1 veta prvá Obchodného zákonníka, od doby poskytnutia peňažných prostriedkov je dlžník povinný platiť z nich úroky v dojednanej výške, inak v najvyššej prípustnej výške ustanovenej zákonom alebo na základe zákona.

23. Podľa ust. § 503 Obchodného zákonníka, záväzok platiť úroky je splatný spolu so záväzkom vrátiť použité peňažné prostriedky. Ak lehota na vrátenie poskytnutých peňažných prostriedkov je dlhšia ako rok, sú úroky splatné koncom každého kalendárneho roka. V čase, keď sa má vrátiť zvyšok poskytnutých peňažných prostriedkov, sú splatné aj úroky, ktoré sa ho týkajú. (2) Ak sa poskytnuté peňažné prostriedky majú vrátiť v splátkach, sú v deň splatnosti každej splátky splatné aj úroky z tejto splátky. (3) Dlžník je oprávnený vrátiť poskytnuté peňažné prostriedky pred dobou určenou v zmluve. Úroky je povinný zaplatiť len za dobu od poskytnutia do vrátenia peňažných prostriedkov.

24. Z citovaných ustanovení je zrejmé, že zákon naproti času, odkedy je úverový dlžník povinný platiť úroky (od poskytnutia) výslovne neupravuje, až na prípad, keď dlžník vráti poskytnuté peňažné prostriedky pred dobou určenou v zmluve, tiež, dokedy úroky veriteľovi patria. To v praxi vyvolalo interpretačný spor, či sa poskytnuté peniaze úročia až do skutočného vrátenia poskytnutých peňazí alebo či povinnosť platiť úroky zaniká so splatnosťou úveru alebo jeho časti. Túto názorovú nezhodu, a to je potrebné zdôrazniť, i keď v jeho riešení možno zaznamenať istý trend, v smere dávajúcim za pravdu odporcom úročenia splatného úverového dlhu, doposiaľ jednoznačne, a z pohľadu právnej

argumentácie rozhodne nie spôsobom, ktorý by bolo možné považovať za aspoň za uspokojivý, už vôbec nie za ustálenú prax, doposiaľ ukončený nebol. Pre objektivnosť je potrebné konštatovať, že predovšetkým v rozhodovacej praxi Najvyššieho súdu ČR (napr. rozsudok sp. zn. 32 Cdo 3830/2014) možno zaznamenať názor, že veriteľovi patria úroky aj po zosplatnení úveru. V každom z odvolaciu súdu známych prípadov však riešenie tejto otázky nadväzovalo na zistenie o existencii dohody veriteľa a dlžníka o úrokoch po zosplatnení v úveru pričom otázka výlučne zákonného rámca úročenia (teda o situáciu, keď sa veriteľ s dlžníkom na úročení úveru po zosplatnení nedohodli), sa v týchto, len na prvý pohľad obdobných prípadoch, neriešila. V podmienkach Slovenskej republiky síce uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4 Obo 143/98 zo dňa 1.7.2000, na ktoré sa v rozhodovacej praxi na podporu názoru o úročení úveru len do jeho splatnosti frekventovane odkazuje, nerieši túto otázku ťažiskovo a vyslovený právny názor k ďalšiemu postupu súdu prvej inštancie po zrušení jeho rozhodnutia " Odvolací súd v tejto súvislosti upozorňuje, že dohodnuté úroky z poskytnutých prostriedkov patria len do splatnosti dlhu (jeho splátok). Od splatnosti je dlžník v omeškaní a musí platiť úroky z omeškania (§ 369 OBZ)", v ňom nie je nijak bližšie zdôvodnený. Na strane druhej však nemožno prehliadať, že zdôvodnenie založené i na tomto názore prešlo testom ústavnosti, pričom Ústavný súd SR vo svojom uznesení sp. zn. IV. ÚS 476/2012 z 18.9.2012, jednak zmienené rozhodnutie Najvyššieho súdu SR považoval za súčasť štandardnej judikatúry všeobecných súdov a jednak výklad, vo výsledku zodpovedajúci tejto alternatíve právneho posúdenia vecí, považoval za ústavne akceptovateľný. Na podklade uvedených judikatórnych výstupov sa k tomuto názoru prikláňa tiež odvolací súd, pričom k formovaniu tejto jeho argumentačnej pozície došlo v podstatnom tiež na podklade ďalších tu prezentovaných úvah. Interpretácia trvania úročenia úveru musí podľa úsudku odvolacieho súdu odzrkadľovať tiež samotnú podstatu úroku a špecifickosť právnej situácie, ktorá po zosplatnení úveru nastáva. Právna teória i rozhodovacia prax sú v tomto zmysle zajedno v tom, že úrok je cenou peňazí - odplatom veriteľa za to, že peňažné prostriedky dočasne prenechá dlžníkovi a ten ich v dohode stanovenej alebo na základe zákona veriteľom určenej dobe môže využívať. Práve možnosť disponovať s peňažnou sumou na dosiahnutie vlastného hospodárskeho prospechu na strane dlžníka a získanie úroku za poskytnutie tejto možnosti na strane veriteľa predstavujú bezprostredný ekonomický dôvod (kauzu) vzniku právneho vzťahu z úverovej zmluvy. Účinným uplatnením práva mimoriadneho zosplatnenia úveru veriteľom dochádza celkom nepochybné k narušeniu tejto kauzy úverovej zmluvy; v ďalšom čase už totiž dlžník nemá právny dôvod mať peňažné prostriedky u seba a tieto užívať, keďže veriteľ mu túto možnosť už viac nedáva (odňal). Nevrátením prenechaných peňazí po zosplatnení úveru, bez ohľadu na to, aké účinky z hľadiska trvania úverového vzťahu právnomu úkonu zosplatnenia pripíšeme, nepochybné vzniká protiprávny stav, s ktorým sú ako následok prípadne spojené sankčné (úroky z omeškania), zodpovednostné (náhrada škody) a zabezpečovacie plnenia (zmluvná pokuta), na ktorých sa účastníci pre tento prípad dohodli, alebo ktoré sú dané zákonom a nie záväzky majúce povahu odplaty, medzi ktoré úrok, ako už bolo vyjadrené skôr, rozhodne patrí. Nemožno v tejto súvislosti prehliadnúť ani, že otázka „odplaty“ za nesplnenie povinnosti dlžníkom vyvstala výlučne v súvislosti s úverovými vzťahmi, pričom mimo nich odvolaciu súdu nie sú zrejme prípady, kedy by sa veriteľ po zrochnosti plnenia domáhal mimo sankčných, zabezpečovacích alebo zodpovednostných záväzkov tiež plnení majúcich povahu akejsi zmluvnej odplaty. Takto napríklad po skončení nájmu prenajímateľa nežiadať nájomné až do vydania predmetu nájmu i napriek tomu, že zákon platenie nájomného len za obdobie trvania nájmu nelimituje (rovnako ako úrok pri úveroch). Pokiaľ v tejto súvislosti názoroví oponenti na podporu svojho presvedčenia o legislatívnom zámere neupraviť úročenie úveru po zosplatnení odkazujú na úpravu ust. § 723 Občianskeho zákonníka, žiada sa odvolaciu poopraviť túto argumentáciu v tom smere, že právna teória (por. napr. Jehlička, O., Švestka, J., Škárová, M., a kol. Občianský zákonník. Komentár, 8 vydanie, Praha: C.H.Beck, 2003, 1219 s., str. 951) len potvrdzuje, že plnenie i podľa tohto ustanovenia po skončení podnikateľského nájmu huteľných vecí nemá zmluvnú povahu (nie je odplatom) i keď vychádza z výšky zaniknutou zmluvou dohodnutého nájomného, ale má výlučne zodpovednostný základ. Obdobne je potrebné podľa úvahy odvolacieho súdu nazerať tiež na názorovými oponentmi zdôrazňovanú skutočnosť, že v čase od zosplatnenia úveru do skutočného vrátenia peňazí veriteľ nevie využiť ich ekonomickú hodnotu. Odvolací súd veriteľom neupiera právo na adekvátnu náhradu za takúto hodnotovú ujmu, nemyslí si však, že svojím charakterom sa jedná o odplatu, ale je presvedčený o tom, že takéto plnenie má rozhodne zodpovednostný základ. Odvolací súd teda nevidí právny, ekonomický a v svojej podstate ani žiaden iný racionálny dôvod, pre ktorý by výklad právnej úpravy mal smerovať k úročeniu poskytnutých peňazí aj po zosplatnení úveru, teda v čase, kedy veriteľ dlžníkovi neposkytuje možnosť užívať jeho peniaze, ale dlžník veriteľove peniaze protiprávne zadržáva. Celkom nepatričnou je tiež argumentácia zástancov opačného názoru, založená na interpretácii znenia poslednej vety ust. § 503 ods. 3 Obchodného zákonníka, podľa ktorého úroky je povinný (dlžník) zaplatiť len za dobu

od poskytnutia do vrátenia peňažných prostriedkov. Použitá formulácia na prvý pohľad evokuje u zástancov úročenia úveru aj po splatnosti, že tým je otázka zodpovedaná „do vrátenia“, a teda nie do splatnosti; tento argument však vo svojej podstate prehliada, že jeho znenie, zvlášť však použité slovo „len“ v tomto ustanovení jasne naznačuje, že tým bolo sledované obmedzenie dohodnutého úroku v prípade skrátenia doby vrátenia peňazí a nie rozšírenie úročenia nad túto dobu. Názoroví oponenti sa doposiaľ uspokojujú nevysporiadali ani so zrejmu kolíziou úročenia po splatnosti úveru s úpravou, priznávajúcou veriteľovi za omeškanie dlžníka s peňažným plnením iba úroky z omeškania (poplatok z omeškania), za situácie, keď možnosť kvantitatívneho rozšírenia tejto sankcie za oneskorené plnenie v občianskoprávných vzťahoch je v právnej praxi jednotne odmietané. Úročenie zosplatneného úveru zároveň nereflektuje ani skutočnosť, že právny poriadok úhrn sankcií za omeškanie spotrebiteľa so splácaním peňažných prostriedkov (podľa ust. § 3a ods. 2 nar. vlády SR č. 87/1995 Z. z. sa nimi rozumejú úroky z omeškania, zmluvné pokuty a akékoľvek iné plnenia za omeškanie spotrebiteľa so splácaním peňažných prostriedkov) limituje. Napokon pokiaľ je právny názor zástancov úročenia splatného úveru interpretačne ovplyvnený ust. § 13 ods. 3 veta prvá zák. č. 129/2010 Z. z. v znení neskorších zmien a doplnkov, v zmysle ktorého ak spotrebiteľ uplatní právo podľa odseku 1 (právo odstúpiť zmluvy o spotrebiteľskom úvere bez uvedenia dôvodu do 14 kalendárnych dní od uzavretia úverovej zmluvy), je povinný zaplatiť veriteľovi istinu a úrok z tejto istiny odo dňa, keď sa spotrebiteľský úver začal čerpať, až do dňa splatenia istiny, možno síce prisvedčiť úvahe, že toto ustanovenie skutočne počítá s úročením aj po splatnosti úveru, vzhľadom však na jeho osobitosť, ale podľa názoru odvolacieho súdu z neho nemožno vyvodzovať všeobecné interpretačné závery. Je potrebné mať totiž na zreteli, že toto zákonné ustanovenie rieši veľmi špecifickú situáciu, ktorá nastáva len v prípade ak spotrebiteľ využije svoje právo v lehote 14 dní od uzavretia zmluvy o spotrebiteľskom úvere odstúpiť. Odstúpenie od zmluvy spotrebiteľom podľa tohto ustanovenia je vo svojej podstate celkom svojrázne oprávnenie, ktoré v záujme ochrany spotrebiteľa narušuje fundamentálny atribút záväzkov - záväznosť povinnosti plniť, vyjadrením ktorej je tiež právna možnosť neplniť (odstúpiť) od zmluvy len v zákonom určených prípadoch, ktoré sú naviazané len na nejakú vadu či porušenie právnej povinnosti. Tu zákon umožnil spotrebiteľovi odstúpiť od zmluvy aj bez existencie dôvodu, s čím je prirodzene spojená potreba vyváženia tohto inak celkom zrejme jednostranného a nesystémového oprávnenia. Nesystémové právo tu zákonodarca vyvážil nesystémovou povinnosťou, potreba ktorej tu logicky vyplynula z povahy vecí, keďže pokiaľ by tu nedošlo k formulovaniu takto široko koncipovanej povinnosti platiť úroky až do splatenia istiny, bola by to celkom nepochybne istá právom aprobovaná cesta ako si peniaze požičať bezúročne. Z toho vyplýva, že možnosť a následky realizácie práva spotrebiteľa odstúpiť od úverovej zmluvy v čase do 14 dní od jej uzavretia predstavujú veľmi špecifickú, navyiac v záväzkových vzťahoch rozhodne nie celkom typickú situáciu, úpravu ktorej preto podľa názoru odvolacieho súdu nemožno prevziať ako pravidlo úročenia splatného úveru v prípadoch, keď sa úver stane splatným uplynutím dohodnutej doby alebo uplatnením práva veriteľa zosplatniť celý úver. Odvolací súd v tejto súvislosti pre úplnosť poznamenáva tiež, že úroky z omeškania aj úroky z úveru sú príslušenstvom pohľadávky (§ 121 ods. 3 Občianskeho zákonníka), a preto následkom omeškania dlžníka so zaplatením zmluvných úrokov nevzniká veriteľovi právo na úroky z omeškania (R 70/95). Občiansky zákonník totiž neumožňuje veriteľovi požadovať od dlžníka príslušenstvo (úroky z omeškania) pre prípad omeškania s platením iného príslušenstva pohľadávky (Rc 5/2006).

25. K prípadnému posudzovaniu spotrebiteľskej prijateľnosti zmluvných podmienok v ďalšom konaní odvolací súd považuje za potrebné zdôrazniť, že účelom spotrebiteľskej ochrany je eliminovať dopady nerovnovážneho postavenia spotrebiteľa oproti dodávateľovi a nie ochrana spotrebiteľa pred dôsledkami neplnenia si povinností, ktoré za spotrebiteľsky prijateľných podmienok prevzal. Preto spôsob posudzovania hmotnoprávných oprávnení a povinností spotrebiteľa, ale aj rozsah procesných ohľadov, ktorých sa spotrebiteľovi v sporovom konaní dostáva (§ 290 a nasl. C.s.p.) má svoje limity; v žiadnom prípade neznamenajú úplné vylúčenie základných atribútov právnej istoty, a v nadväzujúcich procesných podmienkach ani kontradiktórnosti konania. Procesná ochrana spotrebiteľa musí vždy nadväzovať na podstatu spotrebiteľského hmotného práva, ktorým je ochrana spotrebiteľa pred neprijateľnými zmluvnými podmienkami, nekalými obchodnými praktikami a závadnými výrobkami. Aj v spotrebiteľských sporoch musí rozhodnutie súdu smerovať k spravodlivému a vyváženému usporiadaniu pomerov strán, tak aby sa spotrebiteľovi v okolnostiach prípadu dostalo primeranej spotrebiteľskej ochrany za súčasného rešpektovania poctivo nadobudnutých práv dodávateľa. Záver o neprijateľnosti zmluvnej podmienky nemôže byť vystavaný len na subjektívnom hodnotení sudcu, ale musí byť vždy preskúmateľným výsledkom vyhodnotenia rozhodujúceho spotrebiteľského kritéria, ktorým je primeraná rovnováha v právach a povinnostiach zmluvných strán (§ 53 ods. 1 veta prvá Občianskeho zákonníka).

Nakoľko je dôvodom neprijateľnosti zmluvnej podmienky značná nerovnováha, ktorú v právnom vzťahu v neprospech spotrebiteľa zakladá, záver o neprijateľnosti zmluvnej podmienky sa nevyhnutne bez kvalifikovaného zdôvodnenia takejto nerovnováhy nezaobíde.

26. V novom rozhodnutí rozhodne súd prvej inštancie tiež o všetkých trovách, vrátane trov odvolacieho konania (§ 396 ods. 3 C.s.p.).

27. Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Košiciach pomerom hlasov 3:0 (§ 393 ods. 2 C.s.p.).

Poučenie:

Proti uzneseniu odvolacieho súdu odvolanie nie je prípustné (§ 355 C.s.p.).

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.). Táto povinnosť neplatí, ak je a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa.